УДК 316.4:316.77:004.7:007
DOI https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.1.40

Лись Дар'я Анатоліївна,
доктор філософії, старший викладач
кафедри культурології та філософії культури
Національного університету «Одеська політехніка»
orcid.org/0000-0001-8353-7679
Scopus Author ID: 57970622500
lys.daria@op.edu.ua

ЕВОЛЮЦІЯ КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: СОЦІОКУЛЬТУРНА ТРАНСФОРМАЦІЯ ЛЮДИНИ В ЦИФРОВОГО КОРИСТУВАЧА

У роботі досліджено розвиток комунікаційних технологій від вербального спілкування до його кінцевої точки – цифрового спілкування. У роботі розглядається вплив комунікаційних технологій на культуру суспільства, а саме розвиток комунікаційних технологій з урахуванням їх соціокультурних наслідків, як-от: примітивний період комунікаційних технологій (від слова до письма), період механізації комунікаційних технологій (від письма до друку, від друку до електроніки), період цифровізації комунікаційних технологій (від електронного до цифрового). Трансформація, що почалася в період примітивної комунікації, продовжується й нині з цифровізацією комунікації. Використання цифрових технологій у сфері зв'язку вплинуло та почало трансформувати багато соціокультурних процесів. Продукти цифрових комунікаційних технологій, зокрема мобільні телефони, комп'ютери та планшети, якими користується майже кожен, створюють не тільки мобільну людину, але й цифрове суспільство. Однак слід визнати, що зміни, які пережило людство в галузі комунікаційних технологій, за останні десятиліття зробили величезний стрибок уперед і сьогодні досягли великих висот. Радіо, телебачення, супутникові технології, комп'ютери, інтернет-технології, мобільні телефони та наступні смартфони й планшети призвели до різних змін як у комунікаційних технологіях, так і в соціокультурних перетвореннях. Головний акцент у статті зроблено не на історичний процес розвитку комунікаційних технологій, а швидше на те, чому і як вони впливають на суспільство. Була зроблена спроба показати, що виник новий комунікаційний процес під назвою «цифрова комунікація». У статті розглядається процес синхронного взаємного спілкування, який стосується процесу культурної комунікації, в якому люди можуть одночасно здійснювати як комунікацію, опосередковану технологіями, так і таку, що вільна від технологій.

Ключові слова: цифрова комунікація, комунікаційні технології, цифровий користувач, культура суспільства, соціокультурна трансформація, цифрова культура.

Lys Daria,
Doctor of Philosophy, Senior Lecturer at the
Department of Cultural Studies and Philosophy of Culture
Odesa Polytechnic National University
orcid.org/0000-0001-8353-7679
Scopus Author ID: 57970622500
lys.daria@op.edu.ua

EVOLUTION OF COMMUNICATION TECHNOLOGIES: SOCIO-CULTURAL TRANSFORMATION OF HUMANS INTO DIGITAL USERS

This article explores the development of communication technologies from verbal communication to its ultimate point – digital communication. The study examines the impact of communication technologies on societal culture, specifically considering the evolution of communication technologies in light of their socio-cultural consequences. These include the primitive period of communication technologies (from speech to writing), the mechanisation

period (from writing to printing, from printing to electronics), and the digitalisation period (from electronic to digital). The transformation that began during the primitive communication period continues today with the digitalisation of communication. The use of digital technologies in the field of communication has influenced and started to transform many socio-cultural processes. Products of digital communication technologies, such as mobile phones, computers, and tablets, which are used by almost everyone, create not only a mobile person but also a digital society. However, it should be acknowledged that the changes humanity has undergone in the field of communication technologies in recent decades have made a tremendous leap forward and reached great heights today. Radio, television, satellite technologies, computers, internet technologies, mobile phones, and subsequent smartphones and tablets have led to various changes in both communication technologies and socio-cultural transformations. The main focus of this article is not the historical process of communication technology development but rather why and how they affect society. An attempt has been made to demonstrate that a new communication process called digital communication has emerged. This article examines the process of synchronous mutual communication, which relates to the cultural communication process where people can simultaneously engage in both technology-mediated and technology-free communication.

Key words: digital communication, communication technologies, digital user, societal culture, socio-cultural transformation, digital culture.

Нині цифрові комунікативні технології займають у нашому житті більше місця, ніж будь-які інші технологічні розробки, вони практично стали частиною нашого життя. У процесі, що розпочався з винаходу писемності, розвиток комунікаційних технологій по-різному відобразився на культурі суспільства. З відкриттям алфавіту відбувся перехід від усної культури до періоду, відомого як писемна культура, і до відмінностей, які вони виявляють як на індивідуальному, так і на соціокультурному рівні. З розвитком поліграфічної технології знову відбувається соціокультурна трансформація. Коли оцінюється зв'язок комунікативної науки, що перебуває в тісному контакті з іншими галузями, крім культурології, філософії, історії, психології, антропології та лінгвістики, стає зрозуміло, що її не можна розглядати окремо від інших дисциплін гуманітарних наук. Спілкування – це причина існування суспільства. Неможливо говорити про суспільство, яке не спілкується. Можна сказати, що між технологією і суспільством існує зв'язок, подібний до нерозривної близькості спілкування і суспільства. Отже, з розвитком технологій технологічні продукти стали займати все більше місця в житті суспільства і викликали різні зміни в суспільстві.

Технологічні розробки мають перетворювальну силу в соціокультурному житті (Розова, 2023, с. 1–18). Згідно з Кастельсом, з точки зору відносин між технологіями і суспільством слід підкреслити, що роль держави, яка ініціює, забороняє або очолює технологічні інновації, виражає та організовує соціальні й культурні сили, які домінують у певному місці й часі, має вирішальне значення для всього процесу (Кастельс, 2018, с. 512). Інший погляд на технологію належить Вільяму Халалу, який стверджує, що «невпинний розвиток технологій є рушійною силою соціокультурних змін» (Halal, 2020, p. 250). Інший погляд на цю тему походить від Вальтера Беньяміна, який стверджує, що це не контроль над природою, а контроль над відносинами між природою і людьми (Benjamin, 2008, p. 35–47). Ерік Фромм стверджує, що сучасна людина перебуває в складній ситуації щодо створених нею соціокультурних та економічних сил. Фромм стверджує, що, хоча Бог наказав знищити всіх ідолів, люди почали поклонятися машинам, що створені їхніми власними руками, вони стали приклонятися перед новими ідолами і при цьому клялися іменем Бога (Fromm, 2013, p. 67–85). З огляду на наведені погляди можна сказати, що технологія не тільки створює нові винаходи, але ці винаходи також створюють зміни і результати в суспільстві.

Відзначимо, що й Фуко встановлює зв'язки між суспільством, технологіями та відносинами влади і говорить про технології влади. Технологія, про яку згадав Фуко, являє собою структуру, що тримає розум і тіло під контролем, і її сутність заснована на знаннях. Фуко підкреслює, що розглянуте знання – це не просто наукове знання. Це знання в широкому сенсі, що включає всі конкретні знання, як-от знання технологій і технократії. Гайдеггер, який стверджує, що науковий світ перетворився на кібернетичний світ, із самого початку визнає, що кібернетичний устрій світу є сутністю всіх обчислюваних світових процесів в управлінні

та виконанні. Здатність процесу управлятися іншим процесом виникає через інформацію (Heidegger, 2013, p. 224).

Натепер світ перебуває під контролем кібернетики – «автоматизація», тобто виконання роботи за допомогою технічних засобів без необхідності ручної праці, визначає логіку роботи в сучасних виробничих просторах, де «все частіше» люди потрібні тільки тому, що вони є виконавцями деяких функцій. Іншими словами, зникає різниця між автоматами і живими істотами. Хоча технологія так само стара, як цивілізація, і її визначають як «людську діяльність та інструмент», сучасна технологія, сутність якої полягає в організації всього для досягнення більшої ефективності, повністю вийшла за межі цього визначення.

Кожна нова технологія призводить до змін у суспільстві. Згідно з Маклюеном, якщо технологія впроваджується зсередини чи ззовні культури і надає новий акцент або перевагу тому чи іншому з наших відчуттів, співвідношення між усіма нашими відчуттями змінюється. Ми більше не відчуваємо те ж саме, що й раніше, й наші очі, вуха та інші почуття не залишаються тими ж самими (Маклюен, 2007, с. 464). Реймонд Вільямс, один із видатних фахівців у галузі британських культурних досліджень уперше звертає увагу на різницю між технікою і технологією і вважає, що технічна інновація сама по собі не може бути такою важливою в соціальному відношенні. Інновація набуває загального значення тільки тоді, коли перестає бути технічною інновацією і починає ставати корисною технологією (William, 2003, p. 208). Історик комунікації Бенігер вважає, що технології – це результат соціальних змін, а не їх причина. На думку Бенігера, якщо соціальні зміни і прискорилися останніми роками, то багато в чому завдяки новій тенденції в галузі технологій оброблення інформації, зв'язку та управління (Beniger, 2009, p. 512).

Однак такі технології, швидше за все, стануть наслідком соціокультурних змін, а не причиною. Звісно, технології є важливим чинником історії, але це – не головний чинник, який сам по собі може пояснити соціальні зміни. Іншими словами, технології разом з іншими факторами спрямовують розвиток суспільства. Тобто комунікаційні технології можна визначити як медіа в найзагальнішому сенсі. Оскільки засоби масової інформації є інструментами, що передають соціально усталені форми комунікації, а також інформацію, їх основна функція – це супроводжувати зміни, що відбуваються в суспільстві загалом, які визначаються засобами масової інформації.

Хоча комунікація прискорилася з розвитком технологій, вона фактично змінилася з точки зору передачі повідомлень і створення цифрового контенту. Якщо ми розглянемо комунікацію з її потенціалом і впливом, ми побачимо з історії комунікації такі досягнення, як газети, фотографії, телефони, радіо, телебачення, супутникове мовлення, кабельні системи, оптоволоконні кабелі, персональний комп'ютер, мережу інтернет. Коли ми перераховуємо даний інструментарій, ми бачимо, що технології доповнюють одна одну в трьох різних аспектах: відправник/отримувач, апаратне забезпечення та контент.

У ході історичних змін або процесу трансформації, коли домінували вербальне спілкування й усна культура, коли більше домінували особистісні характеристики та ідентичності, спілкування відбувалося в безпосередніх відносинах віч-на-віч. У період домінування письмового спілкування/письмової культури потік інформації здійснювався в лінійній організації. Відповідно, письмова культура передбачає логічний і дисциплінований метод міркування та форму соціальної організації.

Був період, коли спілкування здійснювалося вербально – людство протягом сотень років передавало свої знання та досвід в усній формі. Із цієї причини однією з найважливіших особливостей усної культури є розвинута пам'ять. Оскільки іншого способу зберігання інформації та досвіду не існувало, ця інформація переноситься з пам'яті в пам'ять. Інформація передається за допомогою мови, чутної вухами, і зберігається в пам'яті. Встановлення зв'язку та зберігання інформації – це процес, який повністю відбувається через тіло людини. Тому констатується, що найбільш розвиненим органом цього періоду є слух, а також дуже розвинута пам'ять. Через міфи, казки та історії, що розповідаються дітям, знання створюють загальну свідомість, яка сплітається навколо індивіду окремо. Кожне слово важливо, оскільки виголошення слова означає початок процесу спілкування та передачі інформації.

Оскільки в усний період, коли не було писемності, вести облік було неможливо, то сказане кожним вважалося своєрідним записом і достовірним елементом.

Надалі люди, які протягом сотень років намагалися спілкуватися за допомогою слів, познайомилися з письмом. Крім того, письмо і матеріали, які використовувалися для його написання, можна вважати першими комунікативними технологіями. Суспільства та окремі люди вступили в період спілкування із залежністю і потребою в інструменті, відмінному від власного тіла. Крім того, слова ставилися на загальну основу разом із письмом. Письмо принесло в історію людства набагато більше, ніж просто слова. Воно забезпечує закріплення слова, також є прагненням до постійності і вічності.

Відкриття і вивчення письма почали поступово перетворювати суспільство. На думку Маклюена, фонетичний алфавіт абстрагує сенс від звуку і перетворює звук у візуальний код, із цього випливає, що люди перебувають під контролем досвіду, який їх трансформує. Жодна форма писемності – зображувальна, ідеографічна або ієрогліфічна – не володіє силою фонетичного алфавіту, що здатна роз'єднати людину. Жоден інший тип письма, крім фонетичного, не вивів людей за межі притяжного світу тотальної взаємозалежності та відносин, тобто слухової мережі. З фонетичним алфавітом почалася подорож зі слухового світу у світ зоровий та візуальний. Використання алфавіту (письмо справа наліво і зліва направо) також формує погляди і перспективи суспільства (Маклюен, 2007, с. 464). Дерріда підкреслює, що люди, чиї букви були змінені, тепер представляють собою іншу спільноту людей.

Письмовий період не є періодом, що охоплює все суспільство. Ті, хто вміє писати, – це лише група, а оскільки друкарський верстат ще не розвинений, існують тільки рукописні вироби. Рукописна культура, порівняно з друкованою культурою, є вищою мірою аудіотактильною. Світ рукописів замінює холодну візуальну дистанцію, задіявши всі відчуття і співпереживання (Маклюен, 2007, с. 464). Письмовий період можна вважати перехідним періодом між усним періодом і друкованим. Тренування ока та дисциплінування погляду починається з письмового періоду і повністю інституціолізується в друкований.

Під періодом механізації комунікаційних технологій пояснюється історичний процес, який починається з використання типографії і включає телебачення. За механізації багато дослідників сьогодні говорять про виникнення інформаційного суспільства, але в більш широкому сенсі інформаційне суспільство існує вже кілька століть завдяки друкарському верстату і першим електронним засобам зв'язку, винайденим пізніше. Ці винаходи не тільки змінили спосіб спілкування людей, але й змінили спосіб організації цілих суспільств. Ця думка, яка вказує на те, що інформаційне суспільство насправді не є новою концепцією, в певному відношенні виправдана.

Найбільші зміни в комунікаційних технологіях відбулися в період, що переходить від електроніки до «цифри». Це період, який створив такі соціальні впливи, як телеграф, радіо і телебачення, і зробив дискусійними важливість і вплив інструментів комунікації для суспільства. У цей період засоби комунікації досягли широкої соціальної бази, і тому їх вплив став більш суперечливим. Хоча це і не так важливо, як винахід друкарського верстату, однією з віх розвитку комунікаційних технологій є відкриття телеграфу. Також головним чинником розвитку та прогресу засобів зв'язку до сучасного рівня є наявність електроенергії. У певному сенсі електрика – це головна героїня, яка відіграє роль у розвитку комунікаційних технологій.

Ще одним важливим досягненням у галузі комунікаційних технологій після телеграфу є радіо. Радіо, яке з'явилося в 1920-х роках, було, мабуть, першим засобом масової комунікації, що отримав широке поширення серед населення. Око, яке «вийшло» на перший план у період друкованої культури, готувалося поступитися місцем вуху, яке домінувало в період усної культури. Ще одна річ, яку можна сказати про радіо, – це повернення звуку. На думку Маклюена, радіо скоротило світ до розмірів села, з притаманною селу ненаситною схильністю до пліток, чуток. Радіо допомогло повернути інтонацію в мову. Крім того, щоб слухати радіо й отримувати інформацію з радіо, не потрібно нічого, крім уміння чути. Таким чином, необхідність бути грамотним, щоб отримувати інформацію, яку приносить друкована культура, було усунено з появою радіо (Маклюен, 2007, с. 464).

Найважливішим інструментом періоду електронізації комунікаційних технологій, безумовно, є телебачення. Телебачення – це засіб розваги, а також засіб отримання інформації. Щойно людина потрапляє в електронне навчання, яке починається з перегляду телевізору, вона несвідомо вибирає певний пізнавальний шлях зі своїми цінностями, цілями та переконаннями. Тому те, що показують по телебаченню, – це не реальність, а уявлення. Однак тепер ці уявлення є уявленнями, що замінили реальність. Реальність для людини, яка виросла на телебаченні, або навіть для суспільства, якщо його розвивати, – це те, що воно бачить по телевізору. Телебачення створило новий спосіб сприйняття. У цьому випадку свідомість глядача повністю зайнята повнотою візуального образу. Зображення не дають користувачу часу на відпочинок. Людина може напівслухати новини або розмову, одночасно займаючись чимось іншим. Образ монополізує нас: ми або дивимося телевізор, або ні, але ми не можемо дивитися телевізор, коли, наприклад, пишемо листа. Зображення, яке транслюється, захоплює всю нашу увагу, зачаровуючи нас і наповнюючи галюцинаціями. Отже, епоха електронних комунікаційних технологій – це такий період симуляції та гіперреальності, де уявлення замінює реальність (Бодріяр, 2004, с. 230).

Одним із нових елементів, які цифрові комунікаційні технології виявили в процесі спілкування сьогодні, є те, що люди можуть підтримувати більше одного «взаємного» спілкування одночасно. Люди можуть здійснювати особисте спілкування одночасно з машинним спілкуванням. Хоча людина може спілкуватися з іншою людиною, яка знаходиться поруч із нею, з іншого боку, вона може спілкуватися з іншою людиною за допомогою цифрових комунікаційних технологій, тобто переходити до кіберпростіру (Лись, Григоренко, 2024, с. 198–205). «В епоху соціальних мереж відстані стають усе ближчими, а близькість – усе більшою» (Маклюен, 2007, с. 464).

Цифрові комунікаційні технології викликали відмінності в процесі міжособистісного спілкування, включаючи особисте спілкування і машинне спілкування. Міжособистісне спілкування також включає вербальні, невербальні, письмові та візуальні види спілкування. З іншого боку, машинна комунікація позбавлена більшості з них. «Тілесні рухи, які є природною і невід'ємною частиною особистого спілкування і, як іноді вважають, говорять більше, ніж слова, і краще виражають емоції, знайшли нові способи вираження у віртуальному просторі, де немає тіла» (Бодріяр, 2004, с. 230).

Більша частина інформації, яку ми передаємо під час спілкування, залежить від невербального спілкування і відображає наш емоційний стан або намір. Це може викликати у нас проблеми в разі використання таких засобів зв'язку, як обмін текстовими або онлайн-повідомленнями. У таких ситуаціях люди почали використовувати «смайлики» (символи емоцій) для передачі значень тону голосу, усмішки та міміки у взаємних розмовах (Kottak, 2004, p. 142–156). Однак емодзі є лише імітацією тіл і ніколи не зможуть замінити тіла. Люди, які залишають своє тіло перед екраном у процесі цифрової комунікації, шукають тілесні форми спілкування в різних елементах візуальної комунікації. Індивіди кодують повідомлення як джерело і відправляють його в цифрові мережі зв'язку.

Теперішні цифрові системи зв'язку, на відміну від будь-якої іншої технології, не механічні, а життєві, тобто фактично є живим організмом. Відповідно, він може виробляти себе і самоорганізовуватися і на основі цього може нав'язувати суспільству свої правила і реорганізовувати його. Насправді процес, який цифрові комунікаційні технології представляють суспільству, має складну і важко зрозумілу структуру. Суспільство володіє ним, але він також проникає в суспільства. Однак із цифровізацією комунікаційних технологій людина вже не є просто глядачем, а починає брати участь в інтерактивному віртуальному світі. Можна сказати, що інтерактивність є однією з найважливіших особливостей цифрових комунікаційних технологій. Дослідники підкреслюють, що це перебільшення, в кращому випадку можна говорити про односторонній інтерактивний інструмент. З іншого боку, є ті, хто підкреслює, що ці мережі «можуть перетворити просунуту людину на «користувача»». Інша точка зору розглядає соціальні мережі як відчужений простір, світ об'єктів, що належить не соціальному полю, а позасоціальному. Незалежно від того, з якої точки зору розглядати, яку б точку зору не підтримувати, причина появи цих поглядів – це

те, що цифрові комунікаційні технології пропонують людям щось нове.

Насамперед цифровізація комунікаційних технологій і, як наслідок, розвиток мобільності створили «цифрових людей». Той факт, що в людей майже всюди є смартфони, планшети і доступ в мережу Інтернет, зробило їх «доступними». Доступність, що має позитивні семантичні еквіваленти, тепер почала поширюватися на гіпердоступність, що також шкодить сприйняттю приватного простору і конфіденційності. Бути мобільним – це означає завжди бути поруч, завжди доступним. Однак фізичному тілу не обов'язково досягати, достатньо досягти «тіл, загублених» у мережах. Ні час, ні простір більше не мають значення. Все є всюди і в усі часи; люди принаймні так думають і, таким чином, набули майже божественної сили. Бодрійяр говорить, що пріоритет належить не окремим людям, а мережі Інтернет. Віртуальний простір, де неможливий ручний огляд, дає можливість зникнути і сховатися. Таким чином, можна стати кимось, до кого ніхто не зможе дістатися, а отже, вибір залишається за користувачем. «Зростання віртуальної близькості робить людські зв'язки одночасно більш частими і поверхневими, більш інтенсивними і короткими» (Бодріяр, 2004, с. 230).

У період цифровізації комунікаційних технологій люди, які спілкуються між собою, встановлюють зв'язки один з одним у формі спілкування, концептуалізованого як машинно-опосередковане спілкування (Лись, Григоренко, 2024, с. 198–205). Форма зв'язку, яку опосередковано машиною, починається залежно від того, чи доступний одержувач, чи ні. Людина, яка бачить повідомлення або дзвінок, може вільно ініціювати або не ініціювати спілкування чи почати його пізніше. Змінився спосіб спілкування між людьми, вони можуть не взяти слухавку, в певному сенсі це фактично повісити слухавку перед обличчям того, хто дзвонить. З'явилась тенденція бути швидким, наприклад, коли вперше з'явилися мобільні телефони, SMS було обмежено певною кількістю символів, але пізніше ця кількість символів збільшилася за рахунок комбінованих SMS. Той факт, що текст у таких середовищах, як Twitter, обмежений ста сорока символами, можна розглядати як один із результатів важливості швидкого самовираження в суспільстві, де домінує швидкість.

Повільний процес написання особистого листа для відправки поштою майже повністю замінений швидкістю і лаконічністю повідомлень електронною поштою. Складні оповіді про наш життєвий досвід, прагнення і бажання поступилися місцем типовим питанням у соціальних мережах. Зараз відносини між людьми починають слабшати. Надсилання електронного листа, написання повідомлення або «переписка» одним-двома реченнями в соціальних мережах починають означати зустріч. Тому люди, які думають, що їхні потреби в спілкуванні задоволені, можуть подумати, що більше немає необхідності зустрічатися віч-на-віч. Індивіди тепер пов'язані, але не прив'язані один до одного; узи, що утримують їх разом, тепер далекі.

Соціальні мережі тепер пропонують стільки можливостей, що люди можуть зустрітися віч-на-віч, можуть не відчувати потреби у спілкуванні. Замість того, щоб йти в дім як гість, вони можуть вести відеочат перед екраном, замість чаю або кави можна надіслати візуальний індикатор, немає необхідності переглядати сімейні альбоми. Особливо завдяки Facebook чи Instagram люди зазвичай продовжують своє повсякденне життя в соціальних мережах. Ці мережі замінили особисте спілкування. Іншими словами, повсякденне життя тепер почало переміщуватися в цифрові мережі. Принцип близькості/дистанції, який забезпечує індивідууму віртуального світу безпосередню участь у процесі спілкування з іншими та колективного переживання соціального світу, був серйозно порушений технологічною еволюцією (Лись, Головачук, 2024, с. 491–500).

Беньямін попереджав багато років тому: «Свобода слова втрачається. Якщо раніше вважалося само собою зрозумілим, що людині буде цікавою інша людина, з якою вона розмовляє, то сьогодні це змінилося на цікавість щодо ціни її взуття або парасольки» (Benjamin, 2008, p. 35–47). Хоча свободу слова не було втрачено, коли писав Беньямін, нині вона повільно вислизає, її потрібно утримувати. Незважаючи на те, що «чат» у цифрових мережах називається чатом, це не так. Ураховуючи вплив простору на спілкування, пара екранів утримує нас від спільного використання простору. Простір, який не можна розділити, змушує розділяти одні й ті ж почуття, так само як міжособистісне

спілкування втрачає свою «ауру», бесіда втрачає свою ідентичність.

Історичні зміни, свідками яких ми є, щонайменше такі ж масштабні, як і перехід від усної мови до грамотності, що відбувся в середні віки. Люди, які протягом століть володіли алфавітною грамотністю, засвоїли модель тексту і вписали в нього історії свого життя. Тепер комп'ютер намагається видалити цей засвоєний текст і замінити його моделлю екрана. Цей перехід створив психологічне середовище, яке породжує байдужих, безтурботних молодих людей, які розглядають людське життя як дешевий товар.

«Цифрова» людина замість «друкарської» людини, запропонованої Маклюеном, здатна використовувати найпростіший спосіб перетворення мисленнєвого процесу: людина, яка говорить і здатна писати, використовує клавіатуру обома руками замість того, щоб рухати однією рукою, ніби тримає ручку. Ще одна зміна – це ментальний простір, характерний для європейців і мешканців Сходу, який формувався алфавітом протягом майже двох тисяч років, замінюється новим простором сприйняття, сформованим комп'ютером. Іншими словами, алфавітний текст, домінуюча метафора, стає ще однією метафорою, яка врізається в екран комп'ютеру.

Таким чином, історія, яка раніше передавалася усно, стала записуватися з винаходом писемності. Однак коли ми дивимося на використання цифрових комунікаційних технологій сьогодні, історія швидко змінюється. Записати щось можна так само швидко, як і стерти. Якщо ми інтерпретуємо написання новин як швидкий запис історії, автор може видаляти деякі новини з вебсайтів без будь-яких пояснень. Єдине повідомлення, яке з'являється користувачеві, – «сторінку не знайдено». Фактично, така ситуація ставить під сумнів достовірність інформації, доступної в мережі Інтернет, порівняно з історіографією, що зберігається в стінах бібліотеки.

Звичайно, є і позитивна сторона цього нововведення. Історія зберігається не тільки за допомогою цифрових комунікаційних технологій, вона необхідна, тому що це важлива сфера, до якої суспільство може отримати доступ. Історія не тільки піддається спотворенню, вона повністю стирається. У Джорджа Орвелла є відома цитата: «Той, хто контролює сучасне, контролює минуле, а той, хто контролює минуле, контролює майбутнє». Дискусії про пам'ять дотепер займали важливе місце в історії комунікації. Ствердження про те, що пам'ять була найважливішим інструментом у періоди відсутності писемності, змінилися з винаходом писемності, й стали говорити, що пам'ять втратила своє значення. Однак те, що відбувається сьогодні, – це набагато більше, ніж просто період, коли пам'ять втрачає своє значення. Ситуація, що склалася нині, полягає не в тому, що пам'ять втратила своє значення, а в тому, що пам'ять майже зникла. Мобільні телефони та комп'ютери запам'ятовують усе замість окремих осіб. Тепер обов'язком технологічних пристроїв є нагадування людям про такі завдання, як номери телефонів, адреси та зустрічі. Люди більше не турбуються про це, оскільки доступ до інформації тепер став простим, і користувачеві більше не потрібно запам'ятовувати отриману інформацію. Таким чином, у роботі порушено багато питань про зміни, які цифрові комунікаційні технології здійснили в соціокультурному суспільстві. Очевидно, що існує дуже тісний зв'язок між цифровими комунікаційними технологіями та соціокультурними змінами.

Список використаних джерел:

Бодріяр, Жан (2004). Симулякри і симуляція. Переклад Володимира Ховхуна. Київ : *Видавництво Соломії Павличко «Основи»*, 230 с. ISBN 966-500-189-2

Кастельс, М. (2018). Інтернет і суспільство : монографія. Київ : *Основи*, 512 с.

Лись, Д.А., Головачук, М.В. (2024). Вплив цифровізації на суспільство та культуру у процесі інтернет-комунікації. III International scientific and practical conference «Scientific achievements of contemporary society» (October 10-12, 2024) Cognum Publishing House, London, United Kingdom, С. 491–500. ISBN 978-92-9472-192-1 URL: https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-OF-CONTEMPORARY-SOCIETY-10-12.10.24.pdf

Лись, Д.А., Григоренко, С.М. (2024). Взаємозв'язок природи людини та штучних нейронних мереж у кіберпросторі. *Культурологічний альманах.* Випуск № 1, С. 198–205. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.24

Маклюен, М. (2007). Розуміння медіа: розширення людини. Львів : *Літопис*, 464 с.

Розова, Т.В. (2023). Digital anthropology : шлях від етнографічних досліджень до осягнення проблеми людини кіберантропологією. *Digital transformations in culture* : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», С. 1–18 https://doi.org/10.30525/978-9934-26-319-4-1 ISBN 978-9934-26-319-4

Beniger James R. (2009). The Control Revolution: Technological and Economic Origins of the Information Society. *Harvard University Press*, 512 p. ISBN: 978-0674026766.

Benjamin Walter. (2008). The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. London : *Penguin Books*, P. 35–47.

Fromm Erich (2013). To Have or To Be? London : *Bloomsbury Academic*, P. 67–85.

Halal William E. (2020). Beyond Knowledge: How Technology is Driving an Age of Consciousness. *Washington, D.C. : TechCast Project*, 250 p.

Heidegger Martin (2013). The Question Concerning Technology, and Other Essays. Harper Perennial Modern Thought, 224 p. ISBN: 978-0062290700.

Kottak Conrad Phillip. (2004). Anthropology: The Exploration of Human Diversity. New York : *McGraw-Hill*, P. 142–156.

William Raymond. (2003). Television: Technology and Cultural Form. New York : *Routledge*, 208 p. ISBN: 978-0415314565.

References:

Baudrillard, Jean. (2004). Symuliakry i symuliatsiia [Simulacra and Simulation]. Pereklad Volodymyra Khovkhuna. Kyiv: Vydavnytstvo Solomii Pavlychko “Osnovy”, 230 s. ISBN 966-500-189-2. [in Ukrainian].

Castells, M. (2018). Internet i suspilstvo [Internet and society] : monografiia. Kyiv: *Osnovy*, 512 s. [in Ukrainian].

Lys, D.A., Holovachuk, M.V. (2024). Vplyv tsyfrovizatsii na suspilstvo ta kulturu u protsesi internet-komunikatsii [The impact of digitalization on society and culture in the process of Internet communication]. III International scientific and practical conference “Scientific achievements of contemporary society” (October 10–12, 2024). Cognum Publishing House, London, United Kingdom, S. 491–500. 978-92-9472-192-1 URL: https://sci-conf.com.ua/wp-content/uploads/2024/10/SCIENTIFIC-ACHIEVEMENTS-OF-CONTEMPORARY-SOCIETY-10-12.10.24.pdf [in Ukrainian].

Lys D.A., Hryhorenko, S.M. (2024). Vzaiemozviazok pryrody liudyny ta shtuchnykh neuronnykh merezh u kibersprostri [The relationship between human nature and artificial neural networks in cyberspace]. Kyiv. *Kulturolohichnyi almanakh*. Vypusk No1, S. 198–205. https://doi.org/10.31392/cult.alm.2024.1.24 [in Ukrainian].

McLuhan, M. (2007). Rozuminnia media: rozshyrennia liudyny [Understanding Media: An Extension of the Human Being]. Lviv: Litopys, 464 s. [in Ukrainian].

Rozova, T.V. (2023). Digital anthropology: shlyakh vid etnohrafichnykh doslidzhen do osyahnennya problemy lyudyny kiberantropolohiyeyu [Digital anthropology: the path from ethnographic research to understanding the human problem through cyberanthropology]. *Digital transformations in culture :* Scientific monograph. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, S. 1–18 https://doi.org/10.30525/978-9934-26-319-4-1 [in Ukrainian].

Beniger James R. (2009). The Control Revolution: Technological and Economic Origins of the Information Society. *Harvard University Press*, 512 p. ISBN: 978-0674026766.

Benjamin Walter. (2008). The Work of Art in the Age of Mechanical Reproduction. London : *Penguin Books*, P. 35–47.

Fromm Erich (2013). To Have or To Be? London : *Bloomsbury Academic*, P. 67–85.

Halal William E. (2020). Beyond Knowledge: How Technology is Driving an Age of Consciousness. *Washington, D.C. : TechCast Project*, 250 p.

Heidegger Martin (2013). The Question Concerning Technology, and Other Essays. Harper Perennial Modern Thought, 224 p. ISBN: 978-0062290700.

Kottak Conrad Phillip. (2004). Anthropology: The Exploration of Human Diversity. New York : *McGraw-Hill*, P. 142–156.

William Raymond. (2003). Television: Technology and Cultural Form. New York : *Routledge*, 208 p. ISBN: 978-0415314565.